

Subsidiestelsel Natuur en Landschap

Nederland is rijk aan waardevolle natuur- en cultuurlandschappen. De provincies zijn in Nederland verantwoordelijk voor het natuurbeheer en willen de natuurwaarden in deze gebieden graag behouden en verder ontwikkelen. Daarom verlenen zij subsidie hiervoor via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). In deze brochure leest u wat het Subsidiestelsel Natuur en Landschap inhoudt.

Inhoudsopgave

Subsidiestelsel Natuur en Landschap in het kort

Uitgangspunten SNL Instrumentarium

- Index Natuur en Landschap
- Juridische basis: beheerverordening en regeling kwaliteitsimpulsen
- Provincie bepaalt subsidiemogelijkheden en –budget
- Natuurbeheerplan
- Certificering
- Monitoring

Overleg en samenwerking beheerorganisatie

Herziening SNL

- Lump sum-overeenkomsten natuurbeheer
- Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer 2016

Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) in het kort

In Nederland zijn de provincies verantwoordelijk voor het natuurbeheer. Zij treden op als gebiedsregisseur in het landelijk gebied en brengen de partijen bij elkaar die zorgen voor het beleid en de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer. De provincies bepalen ook waar zij welke doelen willen realiseren en welke middelen zij hiervoor inzetten.

Via het SNL verlenen de provincies subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen. De natuurkwaliteit staat hierbij centraal; de natuur moet zich goed kunnen ontwikkelen. Hiervoor is een duurzaam en compleet Natuur Netwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) nodig. De provincies zijn, op basis van internationale verplichtingen, verantwoordelijk voor de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland en de Natura 2000-gebieden, het (agrarisch) natuurbeheer en het soortenbeleid. Het SNL schept de voorwaarden hiervoor.

Uitgangspunten Subsidiestelsel Natuur en Landschap

In de Strategische Visie SNL van oktober 2007 die is vastgesteld in de Stuurgroep SNL tussen overheden en beheerders, zijn de volgende uitgangspunten geaccordeerd:

- Uniformiteit in 12 provincies; het SNL gaat uit van een landelijke systematiek; het is een landelijk stelsel
- Binnen het stelsel is sprake van een Gebiedsgerichte benadering
- Ruimte voor regionaal maatwerk; rekening houden met regionale verschillen
- Provincies stellen doelen/kaders en regisseren overleg (sturen op hoofdlijnen)
- Afstemming met en samenwerking tussen alle partijen die landschap en (agrarische) natuurgebieden beheren en kunnen bijdragen aan natuurkwaliteitsdoelstellingen
- Afrekenen op uitgevoerd beheer; geen resultaatverplichting
- Robuust stelsel: beleidswijzigingen zijn eenvoudig in te passen
- Meer verantwoordelijkheid voor en vertrouwen in de beheerders
- Europa stelt regels voor staatssteun en controle op de inzet van POP-gelden.

In het SNL zijn de regels zoveel mogelijk beperkt tot de Europese eisen:

- natuurbeheer: staatssteun
- agrarisch natuurbeheer: Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) en pijler 2 van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid. De uitvoering van en de betalingen voor het agrarisch natuurbeheer moeten EU-conform zijn. Ook wordt de subsidie deels gefinancierd vanuit Europa.

Instrumentarium SNL

Gezamenlijk hebben de provincies, in afstemming met beheerders, instrumenten ontwikkeld voor landelijke uniformiteit en eenduidigheid. Daarbinnen is ruimte voor provinciaal maatwerk. De provincies bepalen immers hun eigen beleid en maken eigen beleidskeuzen, stellen financiën beschikbaar en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het SNL. Het SNL-systeem biedt de instrumenten om te komen tot een gestroomlijnde, efficiënte en afgestemde uitvoering (vanwege het landelijke karakter van het Stelsel). BIJ12 ondersteunt en faciliteert bij het onderhoud en de verbetering van het systeem.

Index Natuur en Landschap

De Index Natuur en Landschap is een gemeenschappelijke, landelijk uniforme “natuurtaal” die de typen natuur, agrarische natuur en landschap in Nederland beschrijft. Alle partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van het SNL hanteren deze taal. De Index Natuur en Landschap bestaat uit de onderdelen natuur, agrarische natuur en landschapselementen. Er worden twee niveaus onderscheiden: (agrarische) natuurtypen voor de sturing en verantwoording op landelijk niveau, en beheertypen voor de operationele aansturing van het beheer op regionaal en lokaal niveau.

Voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt vanaf 2016 gewerkt met agrarische leefgebieden (= agrarische natuurtypen). De beheertypen zijn daarbij optioneel. Binnen de leefgebieden worden beheerfuncties, zoals creëren fourageergebied, en clusters van beheeractiviteiten, zoals weidevogelgraslanden, akkerranden en waterberging, onderscheiden.

Meer informatie over het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, de beheerfuncties en de beheeractiviteiten staat op het portaal Natuur en Landschap. Hier vindt u onder meer de [koppeltabel](#) en de [Catalogus Groenblauwe Diensten](#).

Juridische basis: beheerverordening en regeling kwaliteitsimpulsen

Het SNL bestaat uit de ‘Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer’ (SVNL) voor het beheer van natuur en landschap, en de ‘Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap’ (SKNL), voor investeringen in natuur en landschap (omvorming, inrichting en kwaliteitsontwikkeling). De modelverordening en -regeling worden jaarlijks door de gezamenlijke provincies bijgesteld en door de afzonderlijke provincies vastgesteld. De versie die de provincie uiterlijk zes weken voorafgaand aan de aanvraagperiode heeft vastgesteld, geldt voor het komende beheerjaar.

Provincie bepaalt subsidiemogelijkheden en –budget voor SNL

De provincies geven de subsidiemogelijkheden jaarlijks aan op de kaart(en) en in de tekst van het Natuurbeheerplan. In het provinciale openstellingsbesluit, dat de provincies uiterlijk zes weken voorafgaand aan de aanvraagperiode voor het SNL vaststellen, staat of de subsidie wordt opengesteld en hoeveel subsidie beschikbaar is (subsidieplafonds). Het model-openstellingsbesluit stellen de provincies gezamenlijk op. De uitwerking van het provinciale openstellingsbesluit verschilt per provincie.

Subsidieverlening

In het SNL is subsidie mogelijk voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer. De subsidie voor natuur- en landschapsbeheer kan elk jaar tussen half november en eind december worden aangevraagd. Subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer van het SNL kan jaarlijks in de maand juni worden aangevraagd door gecertificeerde agrarische collectieven. De begindatum van de subsidie is altijd 1 januari en geldt voor een subsidieperiode van zes jaar. De subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) kent een jaarrond openstelling en een afwijkende subsidieperiode. Dit geldt alleen voor provincies die de SKNL hebben opengesteld.

Natuurbeheerplan

Het Natuurbeheerplan (NBP) is een beleidskader voor het provinciale natuurbeleid en de subsidiering van het agrarisch natuurbeheer. In het Natuurbeheerplan begrenzen en beschrijven provincies de gebieden waar beheerders subsidie kunnen krijgen voor het beheer en de ontwikkeling van natuur, agrarische natuur en landschapselementen. De begrenzing is aangeduid op kaarten: de beheertypenkaart, zoekgebiedenkaarten (Agrarisch, Water, Landschap) en de ambitiekaart. Op de beheertypenkaart staat de actuele natuursituatie. De zoekgebiedenkaart geeft het gebied aan waarbinnen een bepaald type beheer mogelijk is. Op de ambitiekaart staat de ambitie van de provincies voor de (agrarische) natuur. Subsidie is alleen mogelijk voor de natuur- en beheertypen van de Index Natuur en Landschap die in het Natuurbeheerplan zijn begrensd en vastgesteld.

De provincies maken hun Natuurbeheerplannen op basis van het Informatiemodel Natuur (IMNa). Dit model is afgeleid van de natuur- en beheertypen uit de Index Natuur en Landschap en biedt een definitiekader (een gemeenschappelijke taal) waarmee provincies en ketenpartners gegevens en informatie gestandaardiseerd kunnen uitwisselen.

Certificering

Certificering is een verklaring van de provincie waarmee een natuurbeheerder of gebiedscoördinator agrarisch natuurbeheer bepaalde kwaliteitseisen voor beheer, organisatie en administratie garandeert. Hierbij staat vertrouwen in de beheerder centraal. Voor gecertificeerde beheerders zijn de administratieve lasten lager. Zo is de subsidieaanvraag eenvoudiger. Ook is de controlelast beduidend minder, doordat gecertificeerde beheerders geen veldcontroles krijgen. Dat drukt de uitvoeringslasten.

Er zijn individuele en groeps certificaten mogelijk. Om voor certificering in aanmerking te komen, moet de aanvrager een Kwaliteitshandboek opstellen gebaseerd op een Programma van Eisen. De Stichting Certificering SNL verstrekt de certificaten en voert audits bij de gecertificeerden.

Monitoring Natuurkwaliteit

Er wordt jaarlijks veel geïnvesteerd in natuur- en soortenbehoud en –bescherming. Om te onderzoeken of de afgesproken doelen gehaald en/of bijgesteld moeten worden, hebben Rijk, provincies en beheerders een uniforme werkwijze ontwikkeld, de Werkwijze Monitoring Beoordeling Natuurnetwerk – Natura 2000/PAS. Hiermee kan worden gestuurd op ambities voor het Natuurnetwerk, op prestaties en op inzet van middelen. Voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer is een monitoringssystematiek in ontwikkeling.

Overleg en samenwerking: beheerorganisatie SNL

Het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) is een landelijk stelsel. Een breed netwerk aan betrokken partijen draagt daarvoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid: de twaalf provincies, het [Interprovinciaal Overleg \(IPO\)](#) en [BIJ12](#) (de interprovinciale uitvoeringsorganisatie), de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ([RVO.nl](#)), de [Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit \(NVWA\)](#), natuurbeheerders, Boerennatuur.nl, de [Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer \(SCAN\)](#), agrarische collectieven, gebiedscoördinatoren en (agrarische) natuur- en soortenorganisaties, en het ministerie van EZ. Al deze organisaties overleggen door het jaar heen op landelijk niveau op vaste momenten over de uitvoering van het natuurbeheer. Ook op provinciaal niveau vindt regelmatig overleg plaats.

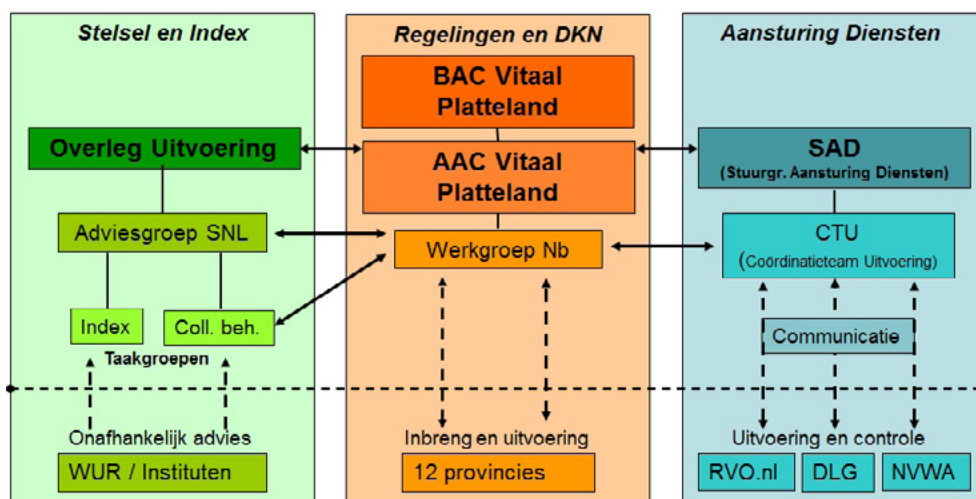
De uitvoering van het SNL gebeurt via een vast jaarlijks proces van subsidieaanvraag door (collectieven van) beheerders en subsidieverlening door de provincies. Het proces is uitgewerkt in procesbeschrijvingen en een zogenaamde Timeline, waarin is aangegeven welke acties op welk moment plaatsvinden, en door wie. De procesbeschrijvingen en de Timeline zijn te vinden op het Portaal Natuur en Landschap.

Overlegstructuur beheerorganisatie

Om het overleg tussen de betrokkenen te stroomlijnen, is een beheerorganisatie ingericht. Deze bestaat uit:

1. Overleg tussen overheden en beheerders (Domein Stelsel en Index): primair gericht op het beleidsinhoudelijke beheer van het stelsel, de Index Natuur en Landschap, de Catalogus Groenblauwe Diensten en het normkostensysteem.
2. Overleg tussen overheidspartijen onderling (Domein Aansturing Diensten): over de technische uitvoering van het stelsel, de aansturing van de uitvoerende diensten en de uitvoeringslasten.
3. Overleg tussen provincies onderling (Domein Regelingen en de [Digitale Keten Natuur](#), afgekort DKN): dit gaat over de besluitvorming en uitvoering van de SNL-regelingen en het technisch beheer van de Index Natuur en Landschap en de Catalogus Groenblauwe Diensten.

De beheerorganisatie SNL in beeld

Waarom de provincies samenwerken

De provincies werken ook onderling nauw samen bij de uitvoering van het SNL. Dat bevordert de effectiviteit en efficiency van de uitvoering.

De redenen voor samenwerking op een rij:

- Gezamenlijke afspraken dragen bij aan het verlagen van uitvoeringskosten
- Het opstellen van gezamenlijke modellen voorkomt dat iedere provincie apart dezelfde dingen moet doen
- Door samenwerking krijgen de provincies op een zo efficiënt mogelijke wijze goedkeuring van Brussel voor de verordening. Ook het voldoen aan Europese staatssteunregels is voor de samenwerkende provincies eenvoudig en efficiënt.
- Door het gebruik van het Informatiemodel Natuur (IMNa) en de Index Natuur en Landschap worden gegevens over het beheer uitwisselbaar, optelbaar en vergelijkbaar
- Samenwerking tussen de provincies bevordert dat de uitvoering voor de landelijk werkende beheerders en voor RVO.nl eenvoudig en overzichtelijk blijft.
- Voor beheerders en maatschappelijke organisaties is een landelijk uniforme systematiek van belang; dit voorkomt dat zij met 12 verschillende systemen te maken krijgen.

Herziening Subsiestelsel Natuur en Landschap

Sinds 2012 vindt een heroriëntatie plaats op het SNL om te komen tot lagere uitvoeringslasten en een eenvoudigere SNL-uitvoering.

Heroriëntatie natuurbeheer: lump sum-overeenkomsten en collectief natuurbeheer

Voor het natuurbeheer heeft dit vanaf 2014 geleid tot het invoeren van lump sum-overeenkomsten voor natuurbeheerders met meer dan 75 hectare grond. Lump sum-overeenkomsten zijn prestatieafspraken op hoofdlijnen tussen de provincie en de natuurbeheerder over het natuurbeheer en de verantwoording daarover voor minimaal zes jaar. Vanaf 2017 wijzigen de subsidievoorwaarden voor natuur- en landschapsbeheer verder.

Natuurcertificaat en hectaregrens natuurbeheer

Vanaf 2017 komen alleen beheerders met een certificaat natuurbeheer in aanmerking voor subsidie natuur- en landschapsbeheer. Natuurbeheerders moeten vanaf 2017 ook een minimaal aantal hectares grond hebben en beheren in het daarvoor aangewezen gebied (het Natuur Netwerk Nederland) binnen de provincie om zelf rechtstreeks subsidie voor natuur- en landschapsbeheer te kunnen aanvragen bij de provincie. Het minimum aantal hectares, ook wel de drempelwaarde genoemd, is in veel gevallen 75 hectare. Natuurbeheerders die minder hectares grond beheren, kunnen zich aansluiten bij een collectief voor natuurbeheer (een samenwerkingsverband van natuurbeheerders).

Vernieuwd stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer vanaf 2016

Vanaf 1 januari 2016 is het vernieuwde Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer 2016 (ANLb2016) in werking getreden. Kern hiervan is meer focus en samenwerking in het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit moet leiden tot meer effectiviteit en efficiëntie door intensiever in te zetten op de meest kansrijke gebieden voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Vanaf 2016 vragen gecertificeerde agrarische collectieven de subsidie voor agrarisch natuurbeheer aan. Boeren vragen dus niet meer individueel subsidie aan. De subsidieaanvraag wordt de gebiedsaanvraag genoemd. Hierin laten agrarische collectieven zien welke prestaties zij op gebiedsniveau willen realiseren en hoe deze bijdragen aan het realiseren van de doelen uit het provinciale Natuurbeheerplan.

Meer informatie op Portaal Natuur en Landschap

Het Portaal Natuur en Landschap is de website van en voor provincies en samenwerkingspartners met (beleids)informatie over natuur en landschap in Nederland. Op het Portaal wordt beleid, kennis en praktijk rond natuur en landschap samengebracht. De informatie over natuur en landschap wordt op een begrijpelijke en eenduidige manier toegankelijk gemaakt alle doelgroepen.

Op www.portaalnatuurenlandschap.nl is de (beleids)informatie over natuur en landschap gebundeld in thema's:

- [Het Subsidiestelsel Natuur en Landschap](#)
- [De Index Natuur en Landschap](#)
- [Kaarten provincies bekijken](#)
- [Monitoring en Natuurkwaliteit](#)
- [De Catalogus Groenblauwe Diensten](#)
- [Voortgangsrapportages Natuur](#)
- [Natuurwetten en regelgeving](#)
- [Productencatalogus Natuur en Landschap](#)
- [De Digitale Keten Natuur – samenwerken in de keten](#)
- [Natuurbeheer in de praktijk](#)
- [De Nationale Databank Flora en Fauna](#)

Leidseveer 2
3511 SB Utrecht

t 085 - 486 22 22
f 085 - 486 22 33

info@bij12.nl

bij12.nl

